

Εργαστήριο Σπουδών Φύλου και Ισότητας

Λ. Συγγρού 134, 1^{ος} όροφος, 17671 Αθήνα, τηλ. 210 9210177-8, fax 210 9210178

<http://www.genderpanteion.gr>, e-mail: gender@panteion.gr

Κύκλος Σεμιναρίων

«Ισότητα των φύλων και δημόσιες πολιτικές στην Ε.Ε. και τον ΟΗΕ»

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

24 Ιανουαρίου 2005

Καίτη Παπαρρήγα Κωσταβάρα

Νομικός – Κοινωνιολόγος

Οι πολιτικές της ΕΕ για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών: ενδοοικογενειακή βία και διεθνική σωματεμπορία.

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα πρόβλημα πραγματικό, που η Διεθνής Κοινότητα το έχει αναγνωρίσει ως μέγιστο παγκόσμιο πρόβλημα. Ίσως επειδή δεν υπάρχει μορφή βίας κατά των γυναικών που να μην έχει επιπτώσεις σε ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Είναι πρόβλημα κοινωνικό και πολιτισμικό, όχι μιας ομάδας (αυτής των εκτρεπομένων ανδρών) και διατρέχει όλους τους τομείς της ζωής των γυναικών. Και, όπως έγραψε και ο Γ.Γ. του ΟΗΕ, Κόφι Άνναν, στην αρχή του καινούριου αιώνα στη σχετική έκθεσή του, η βία αυτή «είναι η πιο επείγουσα παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Δεν κάνει διαχωρισμό μεταξύ συνόρων, πολιτισμών ή πλούτου. Όσο συνεχίζεται, δεν μπορούμε να ισχυριζόμαστε ότι κάνουμε ουσιαστική πρόοδο προς την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη».

Η βία κατά των γυναικών είναι έγκλημα εξουσίας και κυριαρχίας, είναι εκδήλωση της πατριαρχικής εξουσίας και συνιστά μη ανεκτή παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεξάρτητα από τη μορφή και το χώρο εκδήλωσής της. Ανάλογα με το χώρο εκδήλωσής της μιλάμε για *βία στην οικογένεια* (ενδοοικογενειακή βία), *βία στο χώρο εργασίας* (σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας) και *βία στα πλαίσια της κοινωνίας* (πορνεία και διακίνηση γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση). Όσο για τις μορφές της, αναγνωρίζονται επισήμως: η σωματική, η λεκτική, η οικονομική, η πνευματική, η ψυχολογική, η συναισθηματική, η εικονική (με την έννοια της εικόνας, γνωστή περισσότερο ως πορνογραφία) και η σεξουαλική βία. Η

σεξουαλική βία, αποτελεί και αυτή παραβίαση όχι μόνο της σωματικής αλλά και της ψυχικής ακεραιότητας.

Στο σημερινό σεμινάριο θα μιλήσουμε για την ενδοοικογενειακή βία και τη διεθνή σωματεμπορία, σύμφωνα με τους όρους που επικράτησαν στη διεθνή ορολογία για τη βία στην οικογένεια και για τη διακίνηση με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών.

Α΄ ΒΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ο τίτλος της ομιλίας μου παραπέμπει στις πολιτικές της Ε.Ε. ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ωστόσο θα υπερβώ τον τίτλο και θα αναφερθώ στις πολιτικές του συνόλου της Διεθνούς Κοινότητας. Επειδή ο πρώτος που ασχολείται με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών στα πλαίσια της οικογένειας είναι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, και μάλιστα κατά τη διάρκεια της 10ετίας του 1970, έχοντας υιοθετήσει τις μελέτες που έχουν προκύψει από τις έρευνες του Φεμινιστικού Κινήματος κατά τα προηγούμενα χρόνια. Επί πλέον δεν μπορούμε να αποφύγουμε την αναφορά στην 4^η Διεθνή Διάσκεψη Γυναικών που έγινε στο Πεκίνο το 1995, αφού στα κείμενά της (Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης) στηρίζονται οι δράσεις όλων των ευρωπαϊκών οργανισμών.

I. Βία στην οικογένεια και διεθνής Κοινότητα

Το **1979** ψηφίζεται από τη Γ.Σ. του ΟΗΕ η Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης κατά των γυναικών, η γνωστή με το όνομα **CEDAW** (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women), που έχει χαρακτηριστεί ως το ευαγγέλιο της ισότητας. Κυρώθηκε από την Ελλάδα και έγινε εσωτερικός νόμος, ο Ν. 1342/1.4.83.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Σύμβασης, ως προς τη βία κατά των γυναικών:

- Προσδιορίζει την κατά των γυναικών βία ως μορφή διάκρισης.
- Ορίζει ότι αυτή η βία παραβιάζει τα ατομικά δικαιώματα, που εγγυώνται το Διεθνές Δίκαιο και οι σχετικές Συνθήκες.
- Θεωρεί ως διακρίσεις τις προκαταλήψεις και τα παραδοσιακά πρότυπα που καθιστούν τις γυναίκες κατώτερες από τους άνδρες.

Το **1992** τα Ηνωμένα Έθνη εντάσσουν τη βία στον ορισμό των διακρίσεων που στηρίζονται στο φύλο. Στη Διάσκεψη κορυφής για τα ανθρώπινα δικαιώματα που έγινε στη Βιέννη τον Ιούνιο του **1993**, αναγνωρίζονται τα δικαιώματα των γυναικών ως ανθρώπινα δικαιώματα. Σημειώνεται ότι είχαν περάσει 45 χρόνια από τότε που τα Κράτη/ Μέλη του ΟΗΕ υιοθέτησαν την Παγκόσμια Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Επίσης ότι, παρά το γεγονός ότι η Διακήρυξη του 1948 αναγνώριζε δύο τύπους δικαιωμάτων -τα αστικά και πολιτικά (1ος τύπος) και τα οικονομικά και κοινωνικά (2ος τύπος)-, ωστόσο είχε επικρατήσει η αντίληψη ότι παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουμε μόνον όταν αναφερόμαστε στις σχέσεις ατόμου και

Κράτους ή σε δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε δημόσιο χώρο. Με τον τρόπο αυτό δεν γινότανε αποδεκτή η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο χώρο της οικογένειας, που θεωρείται ιδιωτικός χώρος, και κατ' ακολουθία ούτε η βία κατά των γυναικών περιλαμβανότανε στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γι' αυτό και τα Κράτη δεν επενέβαιναν στις δράσεις των ατόμων που αναπτύσσονταν στο χώρο της οικογένειας, έστω και αν επρόκειτο για πράξεις βίας. Το Δεκέμβριο του ίδιου έτους (1993) με το Ψήφισμα 48/104 ψηφίζεται η Διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών.

Τέλος, το **Σεπτέμβριο του 1995** στο Πεκίνο η 4η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις γυναίκες, εκτός των άλλων δίνει τον ορισμό της βίας, αναγνωρίζει πέντε (5) διαστάσεις της και μεταξύ των δραστών της τοποθετεί και το ίδιο το Κράτος.

II. Βία στην οικογένεια και Ευρωπαϊκή Πολιτική

1.- Σε επίπεδο ευρωπαϊκό, το **Συμβούλιο της Ευρώπης**, που αριθμεί στους κόλπους του 42 Κράτη/ Μέλη, ακολούθησε ανάλογη πολιτική.

- Το **Φεβρουάριο του 1981**, αναγνώρισε, με ψήφισμά του, το δομικό χαρακτήρα του προβλήματος της βίας, συνδέοντάς το με τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία.
- Το **1985 και 1990** εξέδωσε δύο Συστάσεις για την ενδοοικογενειακή βία.
- Το **1996** υιοθέτησε το Πλάνο Δράσης για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

2.- Σε επίπεδο Ε.Ο.Κ. (σημερινή **Ευρωπαϊκή Ένωση**) το θέμα το έθεσε για πρώτη φορά η Επιτροπή για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, η έκθεση της οποίας ψηφίστηκε ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις **10.6.1986**, αναγνωρίζοντας την ύπαρξη του φαινομένου ως δομικό χαρακτηριστικό της κοινωνικής κατάστασης των γυναικών. Στις **2.7.1996**, μετά τη Διάσκεψη του Πεκίνου, πάλι η ίδια Επιτροπή, με άλλη φυσικά σύνθεση, συζήτησε την έκθεση της σουηδής ευρωβουλευτίνας Marianne Eriksson με τα νέα στοιχεία για τη βία κατά των γυναικών. Στις **14.7.1997** εγκρίθηκε πρόταση ψηφίσματος της Επιτροπής με δύο αποχές.

Τα σημαντικότερα σημεία της έκθεσης της Επιτροπής για τα Δικαιώματα της Γυναίκας είναι τα ακόλουθα:

- **Τα περισσότερα περιστατικά βίας κατά των γυναικών τα συναντάμε στους κόλπους της οικογένειας**
- Η ενδοοικογενειακή βία υπάρχει σε όλες τις χώρες και σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Συνδέεται με την ισότητα, τον καταμερισμό της εξουσίας, την εικόνα που έχουν οι άνδρες για τις γυναίκες Είναι το σύμπτωμα που φωτίζει κατά τον καλύτερο τρόπο την ανισότητα στις σχέσεις ανδρών και γυναικών. Επαληθεύεται η διαπίστωση της Διάσκεψης του Πεκίνου, σύμφωνα με την οποία *"Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των*

γυναικών με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξης των γυναικών" (Πρόγραμμα Δράσης, παρ. 118).

- Η μορφή αυτή της βίας είναι **εξίσου καταστρεπτική τόσο για το δράστη όσο και για το θύμα.**
- Η σεξουαλική βία κατά των γυναικών (σεξουαλικές επιθέσεις, σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση, βιασμός, πορνεία, πορνογραφία) α) παραβιάζει τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα των γυναικών και β) θα έπρεπε να ονομάζεται ανδρική βία
- Αλλαγή θα επέλθει μόνο με τη δημοσιοποίηση της βίας.

Η Marianne Eriksson είχε εισηγηθεί την κήρυξη ενός *Ευρωπαϊκού Έτους κατά της βίας*, η Επιτροπή αντί γι' αυτό πρότεινε και το Συμβούλιο των Υπουργών ενέκρινε την οργάνωση μιας ευρωπαϊκής καμπάνιας και την υλοποίηση 4 μεγάλων Συνεδρίων, τα οποία πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της Αυστριακής, της Γερμανικής, της Φιλανδικής και της Πορτογαλικής Προεδρίας. Έτσι:

Το **1998** έγινε το πρώτο συνέδριο στο Baden της Αυστρίας (κοντά στη Βιέννη), οι εργασίες του οποίου εστιάστηκαν στη βία στην οικογένεια και την εμπλοκή της Αστυνομίας, με βάση την αρχή ότι **η βία στην οικογένεια είναι εξίσου σοβαρή με τις άλλες μορφές βίας.**

Το **1999** έγινε το δεύτερο συνέδριο στην Κολωνία της Γερμανίας που εστιάστηκε και πάλι στη βία στην οικογένεια με στόχο τη δημιουργία ειδικών νόμων και μέτρων που να βοηθούν στην πρόληψή της και κατέληξε σε μία σειρά συστάσεων.

Το δεύτερο εξάμηνο του **1999**, έγινε το τρίτο συνέδριο στην Jyväskylä της Φιλανδίας. Σύνεδροι αυτή τη φορά ήταν μόνο 100 εμπειρογνώμονες από τις 15 χώρες της Ε.Ε. που ασχολήθηκαν με την αντιμετώπιση των δραστών της ενδοοικογενειακής βίας και την ποινική διαδικασία της απονομής της δικαιοσύνης..

Το τέταρτο συνέδριο έγινε το **2000** στη Λισσαβόνα της Πορτογαλίας και ασχολήθηκε με την προετοιμασία μιας καμπάνιας, με το σύνθημα «Ανοχή μηδέν», στις χώρες μέλη της Ε.Ε. κατά τα έτη 2001 με 2003.

Τα ευρωπαϊκά συνέδρια ωστόσο δεν περιορίστηκαν στα 4 προβλεπόμενα από το ψήφισμα της Επιτροπής του Ευρωκοινοβουλίου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Ακολούθησαν ακόμη 4 μεγάλα συνέδρια που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της Ισπανικής Προεδρίας (2002), της Δανίας (2002), της Ελλάδας (Μάιος 2003) και της Ιρλανδίας (Μάιος 2004). Και το συνέδριο της Δανίας ασχολήθηκε με το θέμα της βίας στα πλαίσια της οικογένειας και μας έδωσε μία σειρά δεικτών για τον έλεγχο της προόδου στον αγώνα εναντίον αυτής της μορφής βίας, που είναι, το προφίλ της γυναίκας /θύματος βίας, το προφίλ του άνδρα /δράστη, τα μέσα στήριξης του θύματος, τα μέτρα αντιμετώπισης του δράστη, η εκπαίδευση των επαγγελματιών, το μέγεθος της προσπάθειας για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και η αξιολόγηση όλων αυτών. Το ελληνικό συνέδριο ωστόσο το απασχόλησε και το θέμα της διεθνικής σωματεμπορίας. Το δε συνέδριο της Ιρλανδίας που το απασχόλησαν όλες οι μορφές της

βίας κατά των γυναικών, με έμφαση στα θέματα της πορνείας και της πορνογραφίας, στόχευσε στην εξάλειψη των εμποδίων για την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις γυναίκες και κατέληξε στην πρόταση για δημιουργία σχετικής Οδηγίας

Σε επίπεδο Ε.Ε. έχουμε και τη δημιουργία και λειτουργία του **Προγράμματος Δάφνη** (προϋπήρξε ως *Κοινοτική Πρωτοβουλία*). Πρόκειται για ένα πολυετές πρόγραμμα κοινοτικής δράσης, με σκοπό τη σύσταση και την ενίσχυση δικτύων μεταξύ κοινοτικών ΜΚΟ, που θα διευκολύνουν την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών και εμπειριών, την προώθηση ενημερωτικών εκστρατειών, την ενθάρρυνση πολιτικών σχεδίων και καινοτόμων μέτρων, την τόνωση της έρευνας γύρω από τη βία και την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών για την υποστήριξη των γυναικών (παιδιών και εφήβων) που διατρέχουν κίνδυνο.

Β΄ ΒΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Αναφερόμαστε στη διακίνηση γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, δηλαδή στη βιομηχανία του σεξ, καθώς και στην καταληκτική της μορφή την πορνεία. Επισημαίνουμε ότι ειδικό άρθρο της *CEDAW*, το άρθρο 6, προβλέπει τη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, για την καταστολή όλων των μορφών του εμπορίου των γυναικών και της εκμετάλλευσης της πορνείας των γυναικών.

I. Διεθνική σωματεμπορία (Trafficking)

Η **εμπορία γυναικών και κοριτσιών** αποτελεί μορφή βίας κι αυτό ανεξάρτητα από τη συναίνεση τους. Μερικά από τα θύματα αυτού του εμπορίου συμμετέχουν οικειοθελώς σ' αυτό, επειδή οι έμποροι τους υπόσχονται υψηλά εισοδήματα και τη δυνατότητα απόδρασης από τη φτώχεια. Τα περισσότερα ωστόσο εξαναγκάζονται να εκπορνευθούν με τη βία. Πρόκειται για **μορφή οργανωμένου εγκλήματος**, για ταχύτατα αυξανόμενη απειλή σε παγκόσμια κλίμακα. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση για τους Μετανάστες (IOM), υπολογίζεται ότι η εμπορία γυναικών, για λόγους σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αποφέρει κέρδη 8 δισεκατομμυρίων δολαρίων το χρόνο.

Επιχειρώντας έναν ορισμό της έννοιας "**διεθνές οργανωμένο έγκλημα**", μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για «*μία εγκληματική δραστηριότητα, την οποία αναλαμβάνει να την αναπτύξει συστηματικά και να την επεκτείνει μία ομάδα ανθρώπων περισσότερο ή λιγότερο πολυάριθμη (μαφία), που δρα σε περισσότερες από μία χώρες για σκοπούς κερδοσκοπικούς*». Εκτός από την σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως παραδείγματα δραστηριοτήτων της διεθνούς μαφίας το εμπόριο των ναρκωτικών, το εμπόριο των όπλων, καθώς και το εμπόριο των απαγορευμένων χημικών ουσιών και των πυρηνικών κατάλοιπων.

Η σημαντική αύξηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και οι καταστροφικές επιπτώσεις του στο κοινωνικό σύνολο οδήγησαν τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς (του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης) στην

προσπάθεια καταπολέμησής του. Εξαιτίας του διεθνούς χαρακτήρα του εγκλήματος κατανοήθηκε η ανάγκη δημιουργίας διεθνών οργάνων για την καταπολέμησή του.

1.- Αντιμετώπιση στα πλαίσια του ΟΗΕ

Η *σωματεμπορία*, σύμφωνα με τον συνηθέστερα χρησιμοποιούμενο όρο για αυτή τη μορφή οργανωμένου εγκλήματος, είναι μία από τις πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του κόσμου, όπου η γυναίκα έχει μεταβληθεί σε εμπορεύσιμο είδος. Πλήττει κυρίως τις γυναίκες που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, παράλληλα δε δημιουργεί και τη λανθασμένη εντύπωση ότι με το χρήμα αγοράζει κανείς τα πάντα. Εκτός όμως από τους άμεσα εμπλεκόμενους η εμπορία αυτή έχει συνέπειες για την κοινωνία στο σύνολό της. Όσο πιο εκτεταμένη είναι, τόσο περισσότερο επιβεβαιώνεται η κοντόφθαλμη άποψη του ανδρικού πληθυσμού σχετικά με τις σχέσεις των δύο φύλων και τη σεξουαλικότητα που, κατά την άποψη αυτή, είναι αποκλειστικό δικαίωμα του άνδρα, με αποτέλεσμα να ενδυναμώνεται η ανισορροπία των σχέσεων ισχύος μεταξύ των δύο φύλων.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος ο ΟΗΕ είχε υιοθετήσει, ήδη από το **1949**, την ***Σύμβαση για την καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων και την πορνεία τρίτων***, που κατατέθηκε προς υπογραφή την 21 Μαρτίου 1950. Η Σύμβαση αυτή αποτέλεσε συνέχεια προηγούμενων διεθνών ρυθμίσεων που προσπαθούσαν να λύσουν το πρόβλημα από το 1904. Είναι το πρώτο διεθνές κείμενο που διακηρύσσει ότι η πορνεία και η εμπορία των ανθρώπων είναι ασυμβίβαστες με την αξιοπρέπεια και την αξία του ανθρώπινου όντος. Ωστόσο, ούτε και με τη Σύμβαση αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα. Αντίθετα επεκτάθηκε και έγινε οργανωμένο έγκλημα.

Εξ άλλου, στο ***Πρόγραμμα Δράσης του Πεκίνου***, ο ΟΗΕ με ειδικές παραγράφους (παρ. 124 και 125) απευθύνεται στις κυβερνήσεις των Κρατών/ μελών και τις καλεί να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την εξάλειψη του φαινομένου. Ως μέτρα που πρέπει να παρθούν, αναφέρονται μεταξύ των άλλων:

- 1) η θέσπιση ειδικών νόμων με αποτελεσματικές διατάξεις για την πρόληψη και την καταστολή των πράξεων άσκησης βίας κατά των γυναικών και την πρόβλεψη ίδρυσης κατάλληλων υπηρεσιών για την προστασία, βοήθεια και στήριξη των θυμάτων βίας, σε επίπεδο ιατρικό, δικαστικό, ψυχολογικό, κοινωνικό και οικονομικό, καθώς και για την αντιμετώπιση των δραστών και την επαναφορά τους στον ομαλό κοινωνικό βίο,
- 2) η οργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου σε μόνιμη βάση,
- 3) η επιμόρφωση των επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με τα θύματα και τους δράστες αυτής της βίας (αστυνομικοί, γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό, εισαγγελείς, δικαστές και δικηγόροι, κοινωνικοί λειτουργοί και επιμελητές ανηλίκων, δημοσιογράφοι και εκπαιδευτικοί),
- 4) η ίδρυση και η στελέχωση με τα επιμορφωμένα στελέχη των αντίστοιχων υπηρεσιών,
- 5) η συνεργασία με τις ασχολούμενες με το πρόβλημα ΜΚΟ, των οποίων ρητά αναγνωρίζεται η γνώση και εμπειρία, καθώς και η μακρόχρονη προσφορά τους,
- 6) η συλλογή στοιχείων και στατιστικών με βάση το φύλο.

Το άνοιγμα του τομέα του τουρισμού σε πολλές χώρες –ιδίως του νότου- πληρώνεται με την αύξηση της πορνείας και του εμπορίου των «καινούριων» σκλάβων, κυρίως γυναικών και παιδιών. Η έκθεση του ΟΗΕ για την κατάσταση του πληθυσμού στο 2000 προσδιορίζει ότι κάθε χρόνο δύο εκατομμύρια κορίτσια 5 έως 15 χρόνων μπαίνουν στην αγορά του σεξ. Ως οικονομική δραστηριότητα, η πορνεία θεσμοποιεί την αγοραπωλησία των γυναικών. Οι οργανισμοί, διεθνείς, ευρωπαϊκοί και εθνικοί, αντί να αποδέχονται την ιδέα, που δεν επαληθεύεται εξ άλλου, ότι μερικές γυναίκες κερδίζουν περισσότερα από την πορνεία από όσα από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, θα πρέπει να αναρωτηθούν γιατί η πορνεία θεωρείται ως η μόνη δραστηριότητα προς την οποία μπορούν να στραφούν οι γυναίκες, κάτω από την απειλή της φτώχειας. Επειδή η βιομηχανία του σεξ αποτελεί μέρος της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής πολλών χωρών, αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να γίνει παθητικά αποδεκτό αυτό το σύστημα.

Στις **15 Νοεμβρίου του 2000**, κατατέθηκε προς υπογραφή, η **Σύμβαση κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο**, με στόχο την πρόληψη, την καταπολέμηση και την τιμωρία της εμπορίας των ανθρώπων, ιδίως των γυναικών και των παιδιών. Το **Δεκέμβριο του 2000**, 121 Κράτη/ μέλη του ΟΗΕ συμφώνησαν την υπογραφή της Σύμβασης και τα 80 εξ αυτών και την υπογραφή του πρόσθετου Πρωτοκόλλου.

Το σημαντικότερο κομμάτι του Πρωτοκόλλου αποτελεί ο **ορισμός**. Σύμφωνα μ' αυτόν: *«Η έκφραση 'διακίνηση προσώπων' ορίζει την πρόσληψη, τη μεταφορά, τη διαμονή ή την υποδοχή προσώπων, με χρήση βίας ή απειλή χρήσης βίας, με απαγωγή, δόλο, απάτη, ερεθισμό, φόβο ή κατάχρηση εξουσίας ή δίνοντας ή παίρνοντας χρήματα ή οφέλη για την επίτευξη της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου με σκοπό την εκμετάλλευση αυτού του τελευταίου, ανεξάρτητα από τη συναίνεσή του. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει τουλάχιστο την πορνεία ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εργασία ή τις επιβληθείσες υπηρεσίες, τη σκλαβιά ή ανάλογες μεθόδους προς αυτή τη δουλεία.»*

Σημαντικές διατάξεις του Πρωτοκόλλου είναι αυτές που προβλέπουν την προστασία των θυμάτων και την τυχόν συναίνεσή τους.

Η **προστασία των θυμάτων**. Αυτή δεν νοείται χωρίς τη δίωξη των εμπόρων. Προστασία των θυμάτων και δίωξη των εμπόρων πρέπει να αντιμετωπίζονται από κοινού. Μόνο έτσι καθίσταται αδύνατη η επαναθυματοποίηση των εκδιδομένων γυναικών.

Ειδικότερα για τη **«συναίνεση»** του θύματος ορίζεται ότι αυτή δεν πρέπει να ασκεί καμιά επίδραση στο χαρακτηρισμό της εμπορίας ανθρώπων, ο οποίος πρέπει να εστιάζεται στην εκμετάλλευση και μόνο. Κι' αυτό επειδή: α) με τον τρόπο αυτό προστατεύεται το maximum των θυμάτων –β) η προστασία των θυμάτων βασίζεται στην αντίληψη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων όπου δεν γίνεται καμιά διάκριση μεταξύ θυμάτων «αθώων» και μη –γ) έτσι εμποδίζονται οι έμποροι να χρησιμοποιούν τη «συναίνεση» ως άμυνα σε περίπτωση δίωξής τους –δ) το βάρος της απόδειξης βαρύνει τον εκμεταλλευτή και όχι την εκμεταλλευόμενη –ε) δίνει τις μεγαλύτερες δυνατότητες στις διεθνείς προσπάθειες

να επιτύχουν το τέλος της διακίνησης των προσώπων, αφού δεν δίνει καμιά εναλλακτική λύση στους εμπόρους προσώπων.

Το Πρωτόκολλο μεριμνά ότι, ακόμη και στην περίπτωση που η γυναίκα/ θύμα δεν είναι σε θέση να χρησιμεύσει ως μάρτυρας οι υπεύθυνοι για την αποστολή της στη χώρα καταγωγής της θα πρέπει να της εξασφαλίζουν την ασφαλή επιστροφή σ' αυτή, π.χ. παίρνοντας επαφή με τις ΜΚΟ της χώρας καταγωγής του θύματος. Για το λόγο αυτό πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των αλλοδαπών αρχών και των ειδικών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Προβλέπει επίσης το Πρωτόκολλο την θεσμοθέτηση, σε εθνικό επίπεδο, διαδικασίας που θα εφαρμόζει μέτρα που θα διευκολύνουν:

- μία ελάχιστη περίοδο, τουλάχιστον 4 εβδομάδων παραμονής στη χώρα υποδοχής, πριν τη μεταφορά των θυμάτων της διακίνησης στη χώρα προελεύσεως
- τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών αλλοδαπών, των διωκτικών αρχών και των ειδικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, για την αμοιβαία πληροφόρηση
- ένα καθεστώς παραμονής του θύματος στη χώρα υποδοχής για την περίοδο κατά την οποία θα χρησιμοποιηθεί ως μάρτυρας
- τη δυνατότητα επεκτάσεως του δικαιώματος παραμονής στις περιπτώσεις που το θύμα κινδυνεύει να ξαναγίνει θύμα αν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής
- το Κράτος υποδοχής πρέπει παράλληλα να διασφαλίσει στο θύμα, κατά το χρόνο παραμονής στη χώρα του, προστασία και συνθήκες ικανοποιητικής διαβίωσης ανάλογες με τις ανάγκες του.

Προνοεί εξ άλλου το Πρωτόκολλο για τη συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας, των εισαγγελικών αρχών, των δικαστηρίων, της υπηρεσίας αλλοδαπών, των υπηρεσιών πρόνοιας, των ειδικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, των αρμόδιων υπουργείων και των ΜΚΟ των χωρών καταγωγής.

Ορίζει τέλος ότι τα θύματα πρέπει να βοηθούνται και να προστατεύονται. Η λύση είναι: καταφύγια γυναικών, τηλεφωνικές γραμμές SOS και συμβουλευτικά κέντρα.

2.- Αντιμετώπιση στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης

- **1989: Σύσταση** για τη διακίνηση του πορνογραφικού υλικού.

- **1991: δημοσίευση μελέτης** με τίτλο «Στοιχεία για μια στρατηγική αγώνα εναντίον των διαφόρων μορφών της σεξουαλικής βίας στις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης».

- **R/2000/11 Σύσταση** σχετικά με τον αγώνα κατά της εμπορίας των ανθρώπινων όντων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Η Επιτροπή Υπουργών των Κρατών /μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, υιοθέτησε τις συστάσεις που ενσωματώνουν στις αιτίες της διακίνησης προσώπων την '**κατάσταση του ευάλωτου**' του θύματος .Ως κατάσταση ευάλωτου εννοεί οποιαδήποτε μορφή φυσική, συναισθηματική, οικογενειακή, κοινωνική ή οικονομική. Τα άτομα που εκμεταλλεύονται μία τέτοια κατάσταση παραβιάζουν

αδιαφιλονίκητα τα ανθρώπινα δικαιώματα και προσβάλλουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα του προσώπου, που γίνεται θύμα.

Το πιο πρόσφατο κείμενο που έχω υπόψη μου, σχετικά με το θέμα, είναι η *Σύσταση της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης της 30 Απριλίου 2002* για την προστασία των γυναικών από την εναντίον τους βία (Σύσταση (2002)5). Η Σύσταση προτείνει στα Κράτη μέλη μια λίστα μέτρων που μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην προστασία των συμφερόντων των θυμάτων, στη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων τους και στη σίγουρη πρόληψη κάθε μορφής βίας σε βάρος των γυναικών.

Σκοπός της Ομάδας των Εμπειρογνομόνων, που επεξεργάστηκε το κείμενο αυτής της Σύστασης, ήταν η δημιουργία ενός νομικού εργαλείου που θα δώσει τη δυνατότητα στις κυβερνήσεις των Κρατών Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να συμπληρώσουν, να τροποποιήσουν, να προσαρμόσουν ή να δημιουργήσουν, ανάλογα με την περίπτωση, εθνικά νομοθετικά κείμενα που θα στοχεύουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών στα πλαίσια του Κράτους τους. Για να πετύχουν το σκοπό τους οι εμπειρογνώμονες, ανέλυσαν τα κείμενα και τις προηγούμενες εργασίες του Σ. της Ε., το άρθρο 3 της ευρωπαϊκής Συνθήκης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την αντίστοιχη νομολογία, τα προσήκοντα διεθνή κείμενα, και κυρίως αυτά του ΟΗΕ, καθώς και τις υπάρχουσες εθνικές νομοθεσίες.

Η ομάδα προσπάθησε να συγκεντρώσει την κατά το δυνατόν πληρέστερη συλλογή εγγράφων που περιέχουν παραδείγματα νομοθεσιών και εθνικών συστημάτων απόδειξης, με προτίμηση σ' εκείνα που είχαν αξιολογηθεί, κι' αυτό είχε ως αποτέλεσμα να εφοδιάσουν τις κυβερνήσεις με μια σειρά από μοντέλα υποδειγματικά και από μια λίστα με τους καλύτερους κανόνες και πρακτικές για την αντιμετώπιση όλων των μορφών της σεξουαλικής βίας.

Η Σύσταση περιέχει και έναν **ορισμό** της σεξουαλικής βίας. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, «με τον όρο σεξουαλική βία εννοούμε όλες τις σεξουαλικές δραστηριότητες που γίνονται χωρίς τη συναίνεση του θύματός τους, περιλαμβάνονται δε σ' αυτές η ειρωνεία, οι σεξουαλικές αστειότητες, τα επίμονα ενοχλητικά βλέμματα, οι ενοχλητικές εκφράσεις, η επίδειξη των γεννητικών οργάνων, τα υβριστικά τηλεφωνήματα, οι μη αποδεκτές σεξουαλικές προτάσεις, η επίδειξη πορνογραφικού υλικού ή η συμμετοχή στην πορνογραφία, το ανεπιθύμητο άγγιγμα, οι υπό το κράτος φόβου επιβαλλόμενες σεξουαλικές σχέσεις, ο βιασμός, η αιμομιξία, οι αξιόποινες ή ταπεινωτικές για τη γυναίκα σεξουαλικές πράξεις, η αναγκαστική εγκυμοσύνη, η εμπορία των γυναικών και η εκμετάλλευσή τους από την βιομηχανία του σεξ.»

3.- Αντιμετώπιση στα πλαίσια της Ε.Ε.

Τον *Ιούνιο του 1996* συζητήθηκε για πρώτη φορά σοβαρά το θέμα για συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, εμπειρογνομόνων και ΜΚΟ (μη κυβερνητικών οργανώσεων) από Ανατολικές και Δυτικές Χώρες, σε ένα *Διεθνές Συνέδριο* που έγινε στη Βιέννη. Το Συνέδριο αυτό κατέληξε στην υιοθέτηση ορισμένων λεπτομερών συστάσεων πάνω σε

θέματα όπως: πληροφόρηση και έρευνα, προστασία και στήριξη των θυμάτων βίας, κατάρτιση των συνοριακών φυλάκων, των αξιωματικών της αστυνομίας και των κοινωνικών λειτουργών, όπως επίσης η συνεργασία με την αστυνομία και η εμπλοκή και στήριξη των ΜΚΟ.

Το 1996 Επίτροπος που ασχολείται με το θέμα πολύ δραστήρια είναι η Anita Gradin. Το Δεκέμβριο του 1996 με τη δική της προσπάθεια δημιουργήθηκε κοινή πλατφόρμα όλων όσων ασχολούνται με πρόβλημα, καθώς και το πολλαπλό Πρόγραμμα STOP, με προϋπολογισμό 6,5 εκατομμυρίων ECU για 5 χρόνια. Στόχοι του προγράμματος: προώθηση της έρευνας, εκστρατείες πληροφόρησης, κατάρτιση και ανταλλαγή ιδεών.

Την *1^η Οκτωβρίου 1998* γίνεται το Ανατολικο-Δυτικό Συνέδριο για την Εμπορία Γυναικών στη Βιέννη. Η Anita Gradin δηλώνει: «Το να μάχεσαι κατά της εμπορίας των γυναικών είναι σαν να χτυπάς ένα κινούμενο στόχο. Νέοι κρίκοι προστίθενται σε όλα τα επίπεδα και με μεγαλύτερους δεσμούς με το οργανωμένο έγκλημα. Να γιατί πρέπει συνεχώς να ενδυναμώνουμε και να επανεξετάζουμε τις στρατηγικές μας και να δημιουργούμε νέα εργαλεία.»

Τα στατιστικά στοιχεία που παρέχουν οι ΜΚΟ για τα Βαλκάνια είναι συντριπτικά: «Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου του Ο.Η.Ε. τουλάχιστον 90% των αλλοδαπών γυναικών που βρίσκονται στη “βιομηχανία του σεξ” στις βαλκανικές χώρες πρέπει να αναγνωριστούν ως θύματα διεθνικής σωματεμπορίας. Ωστόσο, -μόνο το 1/3 έρχεται σε επαφή με σύστημα προστασίας θυμάτων, και μόνο 7% των θυμάτων λαμβάνουν μακροχρόνια και αποτελεσματική αρωγή. Επίσης, -δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προγράμματα υποστήριξης για παιδιά (ανήλικους κάτω των 18 ετών), αλλά ούτε και συγκεκριμένο σύστημα αναγνώρισης και παραπομπής σε αρωγή θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας γενικότερα. -η διεθνική σωματεμπορία αντιμετωπίζεται από τα βαλκανικά κράτη ως πρόβλημα παράνομης μετανάστευσης ή ως θέμα εθνικής ασφάλειας, και όχι ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων τα θύματα δεν αναγνωρίζονται ως τέτοια και αντιμετωπίζονται ως εγκληματίες».¹

II. Πορνεία : ακραία μορφή σεξουαλικής βίας

Από τον ορισμό που μας δίνει η *Σύσταση (2002)5*, διαπιστώνουμε ότι η γκάμα των μορφών της σεξουαλικής βίας είναι μεγάλη. Η σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών από τη βιομηχανία του σεξ, δηλαδή η πορνεία, είναι η βαρύτερη μορφή της.

Σύμφωνα με τα κείμενα του ΟΗΕ η απαλλαγμένη από κάθε μορφή γενετήσιας (σεξουαλικής) εκμετάλλευσης ελευθερία του ατόμου, είναι βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Δεν πρέπει δε να ξεχνάμε ότι όλες οι μορφές βίας παραβιάζουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και διακηρύσσονται ως ασυμβίβαστες με την αξιοπρέπεια του ανθρώπου. Θα προσθέσω ότι το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο δεν αναγνωρίζει τη διάκριση της πορνείας σε καταναγκαστική και ηθελημένη.ⁱⁱ

Τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε πέντε χώρες (Νότια Αφρική, Ταϊλάνδη, Τουρκία, ΗΠΑ, Ζάμπια), σε δείγμα 475 ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία (συμπεριλαμβανομένων γυναικών, ανδρών και τραβεστί) το 1998, (Melissa Farley, Isin Baral, Merab Kiremire, Ufuk Sezgin, "Prostitution in Five Countries: Violence and Posttraumatic Stress Disorder" *Feminism & Psychology* 8 (4): 405-426) έδειξαν ότι η πορνεία είναι μία πράξη βίας, που έχει σοβαρές τραυματικές συνέπειες για το άτομο. Συγκεκριμένα:

- Περίπου 80% των γυναικών που εκδίδονται είναι θύματα βιασμού. Μία πόρνη βιάζεται κατά μέσο όρο οκτώ με δέκα φορές το χρόνο. Οι γυναίκες που βρίσκονται στην βιομηχανία του εμπορικού σεξ αποτελούν τη υπ' αριθμό ένα ομάδα υψηλού κινδύνου για βιασμό.
- 62% των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία δηλώνουν ότι έχουν βιαστεί.
- 73% των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία δηλώνουν ότι έχουν υποστεί σωματική βία.
- 72% των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία δηλώνουν ότι έχουν υπάρξει ή είναι τώρα άστεγοι.
- 92% των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία δηλώνουν ότι θέλουν να ξεφύγουν από την πορνεία άμεσα.
- Όπως και οι βετεράνοι πολέμων, οι άνθρωποι στην πορνεία υποφέρουν από μετατραυματικό στρες, που είναι μία ψυχολογική αντίδραση σε ακραία σωματικά και ψυχολογικά τραύματα. 67% των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία διαγνώστηκαν με μετατραυματικό στρες – ποσοστό παρόμοιο με αυτό των θυμάτων βασανιστηρίων.

Ερώτημα: μπορεί η πορνεία να αναγνωριστεί ως επάγγελμα;

Υπάρχουν 2 διαφορετικές αντιλήψεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι υποστηρικτές της μιας, της αντίληψης της «νομιμότητας», δέχονται ότι η πορνεία μπορεί να επιλεγεί ως «επάγγελμα» και ότι, με την απελευθέρωση της αγοράς, επιτυγχάνεται ο έλεγχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Υποστηρίζουν ότι είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί ο καταστροφικός παράγοντας της πορνείας με την αποποινικοποίηση και τον έλεγχο της οργανωμένης εμπορίας και με τη χορήγηση στην πορνεία καθεστώτος «έντιμου» επαγγέλματος. Αγνοούν φυσικά την πραγματικότητα της πορνείας, όπως και τις δυσκολίες της απόδειξης του χαρακτήρα του εξαναγκασμού.

Οι οπαδοί της άλλης αντίληψης θεωρούν ότι: σε σχέση με τα βασικά διεθνή εργαλεία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών, η πρώτη αντίληψη αποτελεί οπισθοδρόμηση. Οι πόρνες στερούνται συστηματικά την ελευθερία, την ασφάλεια, την ελεύθερη πρόσβαση στις υπηρεσίες της δικαιοσύνης, το δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και της ζωής της οικογένειας. Στερούνται ακόμη και το δικαίωμα στη ζωή, αφού οι φόνοι τους –πιο συχνόι από των άλλων ανθρώπων- θεωρούνται μικρότερης σημασίας και, κατά κανόνα, ούτε ερευνώνται ούτε ανακαλύπτονται οι δράστες τους. Στην πραγματικότητα, στις πόρνες δεν εφαρμόζεται η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. (Ευρωβουλή, Οκτώβριος 1986).

Πρέπει να είναι κανείς αφελής για να πιστεύει ότι, κάτι έστω από αυτά, θα αλλάξει με την επαγγελματοποίηση της πορνείας. Θα αναπτύξω τα επιχειρήματα της δεύτερης αντίληψης, δηλώνοντας ότι την υποστηρίζω.

(1) **Η νομιμοποίηση της πορνείας ως επάγγελμα και η απελευθέρωση της βιομηχανίας του εμπορικού σεξ ουσιαστικά καταρρίπτει την αρχή του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου.** Σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, **το ανθρώπινο σώμα** ως σύνολο, και τα όργανά του και οι λειτουργίες του ειδικότερα, **απαγορεύεται να είναι αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής.** Γι' αυτό απαγορεύτηκε η δουλεία, και γι' αυτό **απαγορεύεται το εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων** Απαγορεύεται, για παράδειγμα, να πουλήσει κάποιος τα νεφρά του για οικονομικό όφελος. Γιατί δεν απαγορεύεται να πουλήσει κάποιος τα γεννητικά του όργανα για οικονομικό όφελος;

(2) Με τη νομιμοποίηση των εμπορικών συναλλαγών που έχουν ως αντικείμενο τη χρήση ανθρωπίνων γεννητικών οργάνων, **εισάγεται παράνομη επιλεκτική εφαρμογή των νομοθετικών απαγορεύσεων** της εμπορικής συναλλαγής με αντικείμενο το ανθρώπινο σώμα, και παραβιάζονται βασικές αρχές όπως του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της σωματικής και διανοητικής ακεραιότητας, της γενετήσιας ελευθερίας, και της αρχής να μην υπόκεινται κανείς άνθρωπος σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

(3) Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ένας μικρός **αριθμός ανθρώπων δηλώνει ότι επιλέγει την πορνεία.** Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, ένας μικρός αριθμός ανθρώπων δηλώνει ότι επιλέγει να κάνει χρήση επικίνδυνων ναρκωτικών, για παράδειγμα της ηρωίνης. Ωστόσο, ακόμα και αν αυτοί οι ορισμένοι άνθρωποι επιλέγουν να κάνουν χρήση ηρωίνης, η κοινωνία και το κράτος εξακολουθούν να αναγνωρίζουν ότι η χρήση ηρωίνης είναι επιβλαβής και δεν προβαίνουν στη νομιμοποίηση της χρήσης της. Στην περίπτωση της ηρωίνης, το κριτήριο είναι η βλάβη που προκαλεί στο άτομο, και όχι η ελεύθερη επιλογή του ατόμου. **Γιατί λοιπόν στην πορνεία το κριτήριο είναι η ελεύθερη επιλογή του ατόμου και όχι η βλάβη που προκαλεί στο άτομο;** Αν ο νόμος χρησιμοποιεί διαφορετικά κριτήρια τότε έχουμε **ευθεία παραβίαση της αρχής της ισότητας έναντι του νόμου.**

(4) Αν η πορνεία είναι ελεύθερη επιλογή, τότε γιατί **οι άνθρωποι που βρίσκονται στην πορνεία συνήθως είναι αυτοί με τις λιγότερες επιλογές;** Ακόμα και μία έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 1998, που σκοπό είχε να προτείνει τη βιομηχανία του σεξ ως νόμιμη μορφή οικονομικής δραστηριότητας, βρήκε ότι η πορνεία είναι μία από τις πιο απάνθρωπες μορφές εργασίας. Οι έρευνες που διεξάχθηκαν σε τέσσερις χώρες έδειξαν ότι οι -κατά το πλείστον- γυναίκες εργάζονταν με «βαριά καρδιά», «ένιωθαν εξαναγκασμένες να το κάνουν», υπέφεραν από «συνειδησιακά προβλήματα», και είχαν πολύ αρνητική εικόνα για τον εαυτό τους. Μεγάλο ποσοστό δήλωνε ότι θα ήθελε να εγκαταλείψει αυτή τη δουλειά εάν τα κατάφερνε. Γιατί η διάσταση που υπάρχει ανάμεσα στην υπόσχεση προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων που προσφέρει ο νόμος και την πραγματική ζωή των ανθρώπων που βρίσκονται στην πορνεία είναι αβυσσαλέα.

(5) Οι νόμιμες ή αποποινικοποιημένες βιομηχανίες του σεξ (βιομηχανίες εμπορικού σεξ), αποτελούν μία από τις γενεσιουργές αιτίες της εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, γιατί νομιμοποιούν τη ζήτηση. Ένα από τα επιχειρήματα για την επαγγελματοποίηση της πορνείας στην Ολλανδία ήταν ότι θα έπαυε η εκμετάλλευση φτωχών μεταναστριών, που διακινούνται παράνομα με σκοπό την εκμετάλλευσή τους στη βιομηχανία του εμπορικού σεξ. Ωστόσο, **το 80% των γυναικών στα πορνεία της Ολλανδίας εξακολουθούν να είναι αλλοδαπές μετανάστριες**. Εξάλλου, με τη νομιμοποίηση της πορνείας ως μέσο προστασίας των παρανόμως εκδιδομένων μεταναστριών είναι σαν να προτείνει το κράτος την πορνεία ως νόμιμη εναλλακτική της φτώχειας. Το κράτος γίνεται λοιπόν προαγωγός.

(6) Επί πλέον η νόμιμη εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων γενετήσιων λειτουργιών ενέχει πολλούς και σοβαρούς κινδύνους για το μέλλον της κοινωνίας γενικότερα. Ποιο άλλο «επάγγελμα» είναι τόσο βαθιά απάνθρωπο που τα εργαλεία του συνιστούν τα γεννητικά όργανα του ανθρώπου που το εξασκεί; Ποιο άλλο ενέχει τόσο **έντονα διάκριση των φύλων**, αφού κατά το πλείστον αγοράζονται οι γενετήσιες σωματικές λειτουργίες των γυναικών, και οι άνδρες που αγοράζονται είναι για να χρησιμοποιηθούν σαν γυναίκες; Είναι προφανές πως όσο καιρό υπάρχουν άνθρωποι που αγοράζονται, πωλούνται και πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης μέσω της πορνείας, δεν είναι δυνατό να μιλάμε για εφαρμογή της **αρχής των ίσων ευκαιριών** για όλους τους ανθρώπους.

(7) Υποστηρίζεται ότι ένα νόμιμο σύστημα πορνείας με ελεγχόμενους οίκους ανοχής, όπου θα εφαρμόζεται πολιτική υποχρεωτικής χρήσης προφυλακτικού, προστατεύει τα εκδιδόμενα άτομα και τη δημόσια υγεία. Ξεχνάνε οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ότι ένα νόμιμο σύστημα πορνείας που περιλαμβάνει υποχρεωτικές ιατρικές εξετάσεις και πιστοποιήσεις μόνο για τα εκδιδόμενα άτομα και όχι για τους πελάτες, **εισάγει απαράδεκτη διάκριση εναντίον των εκδιδομένων ατόμων και επιπλέον, είναι επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία**. Σε μία έρευνα που διεξάχθηκε στις ΗΠΑ, 47% των εκδιδομένων ατόμων που ρωτήθηκαν δήλωσαν ότι οι πελάτες ζητούσαν σεξ χωρίς προφυλακτικό, 73% δήλωσαν ότι οι πελάτες προσφέρουν περισσότερα χρήματα για σεξ χωρίς προφυλακτικό, και 45% δήλωσαν ότι κακοποιήθηκαν από πελάτες όταν επέμειναν στη χρήση προφυλακτικού. Είναι γνωστό ότι πελάτες μεταδίδουν νοσήματα στους συντρόφους τους, και ότι είναι πιο εύκολη η μετάδοση του HIV-AIDS από άνδρες σε γυναίκες. Σε μία αμφοτεροβαρή ενοχική σχέση, όπως είναι η προφορική σύμβαση για την μίσθωση σεξουαλικών υπηρεσιών, είναι **παράνομος και άδικος ο υγειονομικός έλεγχος μοναχά του ενός εκ των συμβαλλομένων**.

(8) Η πολιτική αναχαίτισης του προβλήματος παρουσιάζει εξαιρετικές δυσκολίες, και για λόγους πολιτικούς και νομικούς, αλλά κυρίως επειδή το πρόβλημα συνδέεται με την αντίληψη της κοινωνίας για την ηθική. Τα Δικαστήρια δεν είναι πρόθυμα να καταδικάσουν τους υπαίτιους. Επικρατεί η παράδοση -που ήδη κατοχυρώνεται και νομοθετικά- της προστασίας του πελάτη ο οποίος ποτέ δεν διώκεται, ενώ η γυναίκα που κάνει αυτός χρήση του κορμιού της θεωρείται πλάσμα κατώτερο.

Τι ισχύει στις άλλες χώρες;

Στα περισσότερα Κράτη τιμωρείται ποινικά μόνο η εκμετάλλευση της πορνείας, όχι αυτή η ίδια η πορνεία. Αυτό για κάποιους σημαίνει έκφραση της ελευθερίας: το δικαίωμα να διαθέτεις το κορμί σου. Αλλά η πώληση μέρους ή του συνόλου του σώματος απαγορεύεται.

Οι περισσότερες χώρες σε ολόκληρη την υφήλιο δεν αναγνωρίζουν την πορνεία ως επάγγελμα. Διαφορετικά η «μετανάστευση για τη σεξουαλική εργασία» θα νομιμοποιούνταν. Κάτι που είναι αντίθετο με τις κυριότερες Συμβάσεις του ΟΗΕ, όπως το άρθρο 6 της CEDAW, η Σύμβαση «για την καταπολέμηση της εμπορίας των προσώπων και της εκμετάλλευσης της πορνείας του άλλου» (1949) και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Και φυσικά η τυχόν αναγνώριση της πορνείας ως επαγγέλματος θα έλθει σε αντίθεση με τις νομοθεσίες των Κρατών που εφαρμόζουν τη Σύμβαση του 1949.

Στην Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Ένωση) μόνον η Ελλάδα και η Ολλανδία καθιερώνουν την πορνεία ως επάγγελμα. Στη χώρα μας η πορνεία έχει αναγνωριστεί ως επάγγελμα με το νόμο 2734/1999, ο οποίος όμως μέχρι πρόσφατα δεν είχε τεθεί σε εφαρμογή.

Η Σουηδία υιοθέτησε το Νόμο για τη Βία κατά των Γυναικών, που απαγορεύει και ποινικοποιεί την αγορά σεξουαλικών υπηρεσιών. Είναι μία πρωτοποριακή προσέγγιση, που στόχο έχει την εξάλειψη της ζήτησης αγοράς ανθρώπινων γενετήσιων λειτουργιών. Ο Σουηδικός νόμος διακηρύσσει ότι η πορνεία είναι ένα ανεπιθύμητο κοινωνικό φαινόμενο και αποτελεί εμπόδιο για την επίτευξη της ισότητας μεταξύ των φύλων.

Και η Ιρλανδία όπως ήδη αναφέρθηκε ζητάει την δημιουργία σχετικής Οδηγίας. Κατά τη διάρκεια της ιρλανδικής προεδρίας, η Υπουργός Δικαιοσύνης, σε συνέντευξή της προς το Ράϋτερ ανακοίνωσε ότι, η κυβέρνησή της αντιμετωπίζει την πρόταση απαγόρευσης του πληρωμένου σεξ.

Τα αιτήματα του Γυναικείου Κινήματος

- Αν ενδιαφερόμαστε για την κατάργηση της πορνείας (κάτι που δεν προβλέπεται από τη Διεθνή Συνθήκη του ΟΗΕ του 1949 «για την απαγόρευση της εμπορίας των ανθρώπων και της εκμετάλλευσης της αλλότριας πορνείας»), θα πρέπει να υπάρξουν δράσεις προς την κατεύθυνση της ελάττωσης της προσφοράς και της ζήτησης, καθώς και προτάσεις με πραγματικές δυνατότητες μεταβολής της κατάστασης των προσώπων που εκδίδονται.

- Θα πρέπει πρωτίστως να υπάρξουν αποτελεσματικά μέτρα πίεσης κατά των μαστροπών, με την εισαγωγή της διεθνούς διάστασης της εμπορίας των ανθρώπινων όντων και του σεξουαλικού τουρισμού, αλλά και τη θεσμοθέτηση της ρητής απαγόρευσης κάθε διαφήμισης της πορνείας, καθώς και των πορνογραφικών αφισών.

- Η εναντίον της πορνείας προσπάθεια για να γίνει πιστευτή, πρέπει να εξυπηρετεί τη διπλή πολιτική του αγώνα: α) εναντίον κάθε μορφής εμπορευματοποίησης του

σώματος και της σεξουαλικότητας και β) εναντίον του σεξισμού και της περιφρόνησης των γυναικών

- Ως προς τους πελάτες, θα πρέπει να θεσμοθετηθεί ρητά η ευθύνη τους και να ποινικοποιηθούν όλες οι πράξεις τους που συνιστούν προσβολή της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας του ατόμου.

- Το κράτος αντί να επαγγελματοποιεί την αγοραπωλησία ανθρώπινων γενετήσιων λειτουργιών, ιδίως ως εναλλακτική στη φτώχεια, μπορεί να αντιμετωπίσει τη ζήτηση για την εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων γενετήσιων λειτουργιών με την ποινικοποίηση αυτών που είναι πρόθυμοι να αγοράσουν μια γενετήσια ανθρώπινη λειτουργία.

- Το κράτος αντί να φορολογεί τη βιομηχανία του σεξ, συμμετέχοντας στα απάνθρωπα κέρδη, μπορεί να επενδύσει στο μέλλον των εκδιδομένων ανθρώπων προσφέροντας πραγματικές εναλλακτικές οικονομικής επιβίωσης με τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων της βιομηχανίας του σεξ.

Και η υποχρέωση των πολιτών

Σύμφωνα με τη διαπίστωση των ερευνητών του φαινομένου, οι κοινωνίες μας έχουν μεγάλη ανεκτικότητα απέναντι στη βία κατά των γυναικών. Όμως τη βία δεν πρέπει να την ανέχεται κανένας μας. Η βία θα μπορέσει να ελαττωθεί και ίσως και να λείψει, όταν οι κοινωνίες θα πάνσουν να την ανέχονται. Μόνο μία κοινωνία που δεν ανέχεται τη βία προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα των μελών της. Αυτή είναι η κοινωνία που αναγνωρίζει την αξία της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, καθώς και τη σπουδαιότητα της δέσμευσής της ως προς το δικαίωμα στην ασφάλεια του ατόμου, στην αξιοπρέπεια του προσώπου του, στην απόλαυση της προστασίας του νόμου και πάνω απ' όλα στο δικαίωμα της ζωής.

Ανάγκη να αποκτήσουμε αυτή την κοινωνία. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει το Κράτος να αναλάβει τις ευθύνες του, αναγνωρίζοντας πρωταρχικά το πρόβλημα, ευαισθητοποιώντας τους πολίτες του και καλλιεργώντας στη συνέχεια τις κατάλληλες συνθήκες για την εξάλειψή του. Τα μέσα είναι δικά του και είναι το μόνο που τα διαθέτει. Εμείς οι πολίτες έχουμε υποχρέωση να διεκδικήσουμε τη δραστηριοποίησή του και στον τομέα αυτό, και να επαγρυπνούμε για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ευθύνες του.

Σημειώσεις

¹ Στην *Ελλάδα* ενόψει της έκδοσης του προεδρικού διατάγματος για την υλοποίηση της προβλεπόμενης αρωγής προς τα θύματα του trafficking από το άρθρο 12 του Ν. 3064/2002, οι εμπλεκόμενες στην αντιμετώπιση του προβλήματος ΜΚΟ είχαν εισηγηθεί στα αρμόδια υπουργεία τα ακόλουθα:

-Τη δημιουργία ευέλικτου, επαρκούς, και αποτελεσματικού μηχανισμού εποπτείας και ελέγχου των διακινούμενων προσώπων που εισέρχονται και παραμένουν στην Ελλάδα, ***υπό τον συντονισμό συγκεκριμένου οργάνου.***

-Το συντονιστικό όργανο προτάθηκε να είναι μικτό (ΜΚΟ, κυβερνητικοί φορείς, επιστήμονες εμπειρογνώμονες κτλ.) και να έχει την ευθύνη της παραπομπής των θυμάτων στους φορείς (κυρίως τους μη κυβερνητικούς) που θα χρηματοδοτούνται για την αρωγή των θυμάτων, αλλά και γενικότερα για την καταπολέμηση της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων.

-Προτάθηκε η θεσμοθέτηση μηχανισμού για την διερεύνηση και αναγνώριση (screening) των θυμάτων trafficking. Ως προς τη λειτουργία του μηχανισμού, κατατέθηκε η εξής ολοκληρωμένη πρόταση: Η πρόσβαση στις ιατρικές υπηρεσίες των θυμάτων οφείλει να είναι άμεση, αμέσως μετά το screening και το χαρακτηρισμό τους ως θυμάτων trafficking, ώστε να εκτιμηθούν και να υποστηριχθούν ψυχιατρικά αλλά και να αντιμετωπισθούν άμεσα τα επείγοντα προβλήματα (κακώσεις, ψυχιατρικά και λοιμώδη νοσήματα). Για παράδειγμα, σε περιπτώσεις ατόμων που συλλαμβάνονται από τις αρχές θα πρέπει να ενημερώνεται το αρμόδιο όργανο screening, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η διαδικασία διερεύνησης κατά την οποία θα διακρίνονται τα θύματα trafficking από τα κατά συνείδηση παραβατικά άτομα κατά των οποίων θα κινηθεί δίωξη (δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των παραβατικών ατόμων οι χωρίς νομικό καθεστώς μετανάστες). Για την αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού είναι απαραίτητη η συμμετοχή ΜΚΟ, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και φορέων που έχουν τη σχετική εμπειρία (**μικτή επιτροπή εμπειρογνομόνων**). Θα πρέπει να προβλέπεται εναλλαγή των μελών της επιτροπής καθώς και η αποζημίωσή τους για να διασφαλίζονται οι αρχές της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας. Η διαδικασία διερεύνησης μέσω της εν λόγω επιτροπής να λειτουργεί βάσει εσωτερικού κανονισμού τον οποίο δεσμεύονται να επεξεργαστούν οι υπογράφοντες φορείς, σύμφωνα με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την διεθνή και ευρωπαϊκή εμπειρία, οδηγίες αναγνωρισμένων διεθνώς ΜΚΟ, και τη δομημένη συνέντευξη για την αναγνώριση θυμάτων βασανιστηρίων του Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων. Η εν λόγω επιτροπή μπορεί να λειτουργήσει πιλοτικά για κάποιο χρονικό διάστημα, κατά τη διάρκεια του οποίου θα εκπαιδευτούν και άλλοι εμπειρογνώμονες για τη δημιουργία περισσότερων της μιας επιτροπών σε δύο-τρία άλλα στρατηγικά σημεία της περιφέρειας της Ελλάδας. Είναι απαραίτητο ο αριθμός των επιτροπών screening να παραμείνει μικρός, για τον επιτυχή έλεγχο της λειτουργίας τους. Η όλη διαδικασία screening αλλά και γενικότερα η αρωγή των θυμάτων θα διευκολύνονταν από τη ρητή αναφορά στο κείμενο του Προεδρικού Διατάγματος του ορισμού του θύματος εμπορίας και διακίνησης, σύμφωνα με τους ορισμούς του διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχει διαπιστωθεί ότι, μέχρι την έκδοση του διατάγματος, αναγνωρίζονταν ως θύματα μόνο τα άτομα που καταθέτουν ως μάρτυρες ή έχουν ενεργή συμμετοχή στην εξάρθρωση του κυκλώματος. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει το screening να γίνεται σε χώρο υποδοχής - φιλοξενίας θυμάτων και αφού έχει δοθεί εύλογο χρονικό διάστημα στο θύμα να προσαρμοστεί, και όχι σε ένα ψυχρό χώρο στην εισαγγελία ή σε κάποιο αστυνομικό τμήμα. Επίσης οι ΜΚΟ είχαν εισηγηθεί να προβλέπεται στο διάταγμα:

- Τη δημιουργία ειδικού κονδυλίου ή προϋπολογισμού για την αντιμετώπιση των αναγκών λειτουργίας του μηχανισμού αρωγής, όπως ισχύει σε άλλα κράτη- μέλη της Ε.Ε και στην Κύπρο.
- Τη διασφάλιση ειδικής ποινικής μεταχείρισης και πρόβλεψης για την περαιτέρω παραμονή στην Ελλάδα, ή τον ασφαλή επαναπατρισμό, των προσώπων που θα αναγνωρίζονται ως θύματα. Ειδικότερα, να μην ασκείται κατ' αρχήν ποινική δίωξη για πράξεις, η διενέργεια των οποίων είναι άμεσο αποτέλεσμα της κατάστασής τους ως θυμάτων trafficking. Ως εκ τούτου, να μην επιβάλλεται κατ' αρχήν το μέτρο της απέλασης, αν δε έχει ήδη επιβληθεί, η ως άνω αναγνώριση να συνιστά λόγω αναστολής της. Είναι δε δυνατόν, σύμφωνα με το παρόν νομικό πλαίσιο, περί δικαίου αλλοδαπών, να χορηγείται και στα θύματα trafficking άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (Ν. 2910/2001).
- Τη διασφάλιση ότι τα θύματα ότι σε καμία περίπτωση δεν θα τελούν υπό κράτηση.
- Τη διασφάλιση της ενημέρωσης των θυμάτων για το δικαίωμά τους να έρθουν σε επαφή με τις προξενικές αρχές της χώρας προέλευσής τους, και διευκόλυνση της πρόσβασης στις προξενικές αρχές εφόσον το θύμα το επιθυμεί.
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης σε κυβερνητικούς αξιωματούχους ή σε αστυνομικούς με περιεχόμενο: -α) πληροφορίες για τις παραβιάσεις ατομικών δικαιωμάτων σε βάρος διακινούμενων ανθρώπων -β) την έμφαση ότι οι διακινούμενοι άνθρωποι πρέπει να αντιμετωπίζονται ως θύματα και όχι ως εγκληματίες -γ) το διεθνές δίκαιο περί του αντικειμένου που έχει υιοθετηθεί από την ελληνική κυβέρνηση και τις διεθνείς αρχές διακυβερνητικών οργανισμών -δ) αγωγή υγείας και ψυχο-κοινωνική υποστήριξη στους αστυνομικούς. Να προβλέπεται η συμμετοχή ΜΚΟ στα εκπαιδευτικά προγράμματα ως εκπαιδευτών, και η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών για το παραπάνω θέμα. Επισημαίνονταν η απαραίτητη προϋπόθεση της αντιστοιχίας φύλου των αστυνομικών με τα θύματα.
- Τη θέσπιση πλαισίου αποτελεσματικής προστασίας μαρτύρων στην δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπει ο Ν. 3064, καθώς και πλαισίου κινήτρων που θα ενθαρρύνει θύματα και τρίτους να καταγγέλλουν δράστες. Εφαρμογή και στις περιπτώσεις του Ν.3064 των διατάξεων για την προστασία μαρτύρων και άλλων προσώπων (άρθρα 9 και 10 του Ν.2928/2001).

-Σε συνεργασία με τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους, την εξασφάλιση νομικής αρωγής στα θύματα (χρησιμοποίηση νέου υπό έκδοση νόμου για σύστημα νομικής αρωγής).

-Τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων φυσικών και νομικών προσώπων και μελών των οικογενειών τους που εμπλέκονται στη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, σύμφωνα με το άρθρο 76 του Ποινικού κώδικα. Μακροπρόθεσμα, διάθεση των εισοδημάτων στο ειδικό κονδύλι/ προϋπολογισμό για την αντιμετώπιση των αναγκών λειτουργίας του μηχανισμού αρωγής που θα θεσπίσει το Υπουργείο Οικονομικών.

-Τη δυνατότητα εξουσιοδότησης ενώσεων, οργανώσεων ή νομικών προσώπων να αναλαμβάνουν δικαστικές, διοικητικές ή άλλες διαδικασίες εξ ονόματος των θυμάτων εφόσον αυτά δεν έχουν αντίρρηση.

-Την ευαισθητοποίηση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων σχετικά με την ιδιότητα του θύματος trafficking και η εκπαίδευση τους σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 3064 και του Προεδρικού Διατάγματος. Η συμμετοχή μελών των ΜΚΟ ως εκπαιδευτών στα εκπαιδευτικά προγράμματα καθώς και η θέσπιση της συνεργασίας των συναρμόδιων αρχών για το παραπάνω θέμα.

-Την ίδρυση και λειτουργία ειδικών χώρων υποδοχής και παραμονής για τα θύματα διακίνησης και εμπορίας. Να προβλέπεται η φύλαξη των χώρων υποδοχής και παραμονής από τις αστυνομικές αρχές. Στους χώρους αυτούς θα καλύπτονται οι ανάγκες διαβίωσης των θυμάτων, θα τους παρέχεται η απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχολογική στήριξη από εξειδικευμένο και ειδικά εκπαιδευμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και θα εξασφαλίζεται η πλήρης ενημέρωση για τα δικαιώματά τους και νομική αρωγή, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των θυμάτων. Στο διάστημα μέχρι να λειτουργήσουν οι παραπάνω χώροι υποδοχής να προβλέπεται η εξασφάλιση κατάλληλης και ασφαλούς στέγασης. Χώροι υποδοχής – φιλοξενίας και αρωγής θυμάτων trafficking θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.

-Το αρμόδιο ή τα συναρμόδια Υπουργεία, σε συνεργασία με τη ΓΓΙ και ΜΚΟ, να λειτουργήσουν τηλεφωνικές γραμμές SOS σε γλώσσες των βασικών χωρών προέλευσης των θυμάτων και ενημερωτικών – συμβουλευτικών γραφείων.

-Τη δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων για όλες τις βαθμίδες δημόσιας εκπαίδευσης που να αφορούν εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βίας κατά των γυναικών, κ.α.

-Τη δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων που να προσφέρουν βιώσιμες λύσεις για τα θύματα, συμπεριλαμβανομένης της βασικής εκπαίδευσης, της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και πρακτικής ή τεχνικής εκπαίδευσης, σε συνεργασία με Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).

-Την εξασφάλιση άμεσης πρόσβασης των θυμάτων στη δημόσια υγεία, σε συνεργασία με ΜΚΟ.

Διασφάλιση ότι τα θύματα δεν θα υποχρεούνται σε ιατρικές εξετάσεις που δεν επιθυμούν, ιδιαίτερα για τη διάγνωση σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων συμπεριλαμβανομένου του ιού HIV/AIDS.

ⁱⁱ Το ΕΛΓ (Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών), που ρόλος του είναι η αμφίδρομη πληροφόρηση των γυναικείων οργανώσεων και η άσκηση πίεσης στα Ευρωπαϊκά Όργανα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωκοινοβούλιο κλπ) και στις Εθνικές Κυβερνήσεις των 25 Κρατών-μελών της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Ένωση), είναι ένας συνασπισμός οργανώσεων που συνενώνει στους κόλπους του περισσότερες από 4000 γυναικείες οργανώσεις, μεταξύ των οποίων 45 ελληνικές. Το 1997 δημιούργησε ένα Ευρωπαϊκό Κέντρο Προώθησης Πολιτικής για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και στη συνέχεια ίδρυσε το Παρατηρητήριο στο οποίο μετέχουν εμπειρογνώμονες, μία από την κάθε χώρα μέλος της Ένωσης. Το Παρατηρητήριο συμβουλεύει το Κέντρο και τη Διοίκηση του ΕΛΓ σχετικά με τον τρόπο επεξεργασίας των προτάσεων του για την αποτελεσματικότητα του αγώνα εναντίον της βίας κατά των γυναικών. Το 2001 εγκρίθηκε από το Πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ ένα σχέδιο του ΕΛΓ για την ίδρυση σε κάθε μία από τις 15 (τότε) Χώρες της Ε.Ε. ενός Εθνικού Παρατηρητηρίου, με στόχο την αποτελεσματικότερη προώθηση των πολιτικών του προαναφερθέντος Κέντρου. Το πρώτο Εθνικό Παρατηρητήριο ιδρύθηκε στην Ιρλανδία, το δεύτερο στη Δανία και το τρίτο στην Ελλάδα, η ίδρυση του οποίου εξαγγέλθηκε επίσημα στις 31 Μαΐου 2003, στα πλαίσια της προεδρίας της Ελλάδας στην ΕΕ.

Χαρακτηριστικά του ΕΠ (Εθνικού Παρατηρητηρίου)

Το ΕΠ (Εθνικό Παρατηρητήριο) αποτελείται από δύο σκέλη: Το ένα σκέλος είναι ο κυβερνητικός φορέας, που μπορεί να είναι ένα ή και περισσότερα Υπουργεία και το άλλο οι συνεργαζόμενες ΜΚΟ που ασχολούνται με τη βία κατά των γυναικών. Στην Ελλάδα τον κυβερνητικό φορέα εκπροσωπεί η Γενική Γραμματεία Ισότητας και το εποπτευόμενο από αυτήν ΚΕΘΙ, οι δε ΜΚΟ στεγάζονται κάτω από την ομπρέλα του Δικτύου «για την καταπολέμηση όλων των μορφών της ανδρικής βίας κατά των γυναικών». Προϋπόθεση λειτουργίας του ΕΠ, ανεξάρτητα από το σύστημα που ισχύει σε κάθε Κράτος, είναι η

αναγνώριση της αυτονομίας του και της μη εξάρτησής του από αυτό, καθώς και η πρόβλεψη ότι αυτό αποτελεί την κριτική ματιά και φωνή για την υλοποίηση των κυβερνητικών δεσμεύσεων. Οι ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) θα καταγράφουν τις τυχόν ελλείψεις και παραλείψεις κατά τη λειτουργία των διαφόρων υπηρεσιών σχετικά με την αντιμετώπιση όλων των μορφών της βίας κατά των γυναικών. Υπενθυμίζουμε ότι, τόσο η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου όσο και η CEDAW, αναγνωρίζουν στις ΜΚΟ το δικαίωμα να παρακολουθούν την πρόοδο, τα βήματα και τα επείγοντα προβλήματα σχετικά με τα θέματα που τις απασχολούν, ανεξάρτητα από τις Κυβερνήσεις, ενώ πρέπει να χρηματοδοτούνται από τις Κυβερνήσεις για τη λειτουργία τους και τη δράση τους. Καθήκον του ΕΠ είναι η παραγωγή μιας ετήσιας εθνικής έκθεσης σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, αλλά και η άσκηση πίεσης προς τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς για την υλοποίηση των εξαγγελλλόμενων μέτρων σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών καθώς και των συνεπειών της. Αυτονόητο ότι στην εθνική έκθεση θα συμπεριλαμβάνονται και τα κενά που τυχόν θα υπάρχουν κατά την εκτέλεση του σχετικού Εθνικού Σχεδίου Δράσης.